СОВЕТ НОВОРУССКО-МАМАТКОЗИНСКОГО СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ ВЕРХНЕУСЛОНСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЮГАРЫ ОСЛАН МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫҢ ЯҢА РУС МӘМӘТХУҖАСЫ АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

РЕШЕНИЕ КАРАР

10.09.2021 с. Старое Русское Маматкозино № 10-72

Югары Ослан муниципаль районы Яңа Рус Мәмәтхуҗасы авыл җирлегенең авыл җирлегенең шәһәр төзелеше проектлаштыруның җирле нормативлары турында

Россия Федерациясе шәһәр төзелеше кодексының 29.4 статьясы нигезендә, Югары Ослан муниципаль районы халкының уңайлы тормыш шартларын тәэмин итүгә һәм җирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешнең мөмкин булган минималь күләмендәге исәп-хисап күрсәткечләрен һәм мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәҗәдә файдалану мөмкинлеген исәпләү күрсәткечләрен билгеләүгә юнәлдерелгән озак сроклы шәһәр төзелеше сәясәте булдыру максатларында

Югары Ослан муниципаль районы
Яңа Рус Мәмәтхуҗасы авыл җирлегенең авыл җирлеге Советы
карар итте:

1. Югары Ослан муниципаль районы Яңа Рус Мәмәтхуҗасы авыл җирлегенең шәһәр төзелеше проектлаштыруның җирле нормативларын расларга (1 кушымта).
2. Югары Ослан муниципаль районы Яңа Рус Мәмәтхуҗасы авыл җирлеге Советының 2017 елның 29 ноябреннән 31-150 номерлы карары белән расланган Югары Ослан муниципаль районы Яңа Рус Мәмәтхуҗасы авыл җирлегенең авыл җирлегенең шәһәр төзелеше проектлаштыруның җирле нормативлары үз көчен югалткан дип танырга .
3. Әлеге карарны Югары Ослан муниципаль районының рәсми сайтында һәм Татарстан Республикасының хокукый мәгълүмат рәсми порталында урнаштырырга.
4. Бу карарның үтәлешен Югары Ослан муниципаль районы Яңа Рус Мәмәтхуҗасы авыл җирлеге Советының җир мәсьәләләре, төзекләндерү һәм табигый ресурслар буенча даими комиссиясенә йөкләргә.

Совет рәисе,
Югары Ослан муниципаль районы
Яңа Рус Мәмәтхуҗасы авыл җирлеге башлыгы В.В.Никитушкин

Татарстан Республикасы
Югары Ослан муниципаль районы
Яңа Рус Мәмәтхуҗасы авыл җирлеге
Советының 2021 елның
10 сентябреннән 11-72 номерлы
Карарына

Кушымта

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЮГАРЫ ОСЛАН МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ЯҢА РУС МӘМӘТХУҖАСЫ АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЕШЕН ПРОЕКТЛАШТЫРУ ҖИРЛЕ НОРМАТИВЛАРЫ

2021 ел

ЭЧТӘЛЕК

1. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР 5
2. ИСӘПЛӘҮ КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕН КУЛЛАНУ КАГЫЙДӘЛӘРЕ ҺӘМ ӨЛКӘСЕ 6
3. ЯҢА РУС МӘМӘТХУҖАСЫ АВЫЛ ҖИРЛЕГЕНӘ КЫСКАЧА ХАРАКТЕРИСТИКА ..7
4. ТӨП ӨЛЕШ....................8
4.1. Авыл җирлеге халкын электр, җылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, ташландык суларны агызу объектлары белән тәэмин итүнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәҗәдә үтемле булуын исәпләү күрсәткечләре 8
4.2. Торак пунктлар чикләрендә автомобиль юллары һәм җирле әһәмияттәге объектларга караган транспорт объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәҗәдә файдаланылуының исәп-хисап күрсәткечләре 10
4.3. Авыл җирлеге халкының социаль яклауга мохтаҗ гражданнарның хокукларын тәэмин итү максатларында гамәлгә ашырыла торган торак төзелеше объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәҗәдә файдаланылуының исәп-хисап күрсәткечләре .11
4.4. Авыл җирлеге халкының ял итү, массакүләм ял итү, ял итү объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган кадәр мөмкин булган дәрәҗәдә файдаланылуының исәп-хисап күрсәткечләре 11
4.5. Авыл җирлеге халкының физик культура һәм массакүләм спорт объектлары белән тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәҗәдә үтемле булуын исәпләү күрсәткечләре 12
4.6. Исәп-хисап күрсәткечләре халыкны мәгълүматлаштыру һәм элемтә объектлары белән тәэмин итүнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе авыл халык өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; авыл җирлек 13
4.6.1. Авыл җирлеге халкын мәгълүматлаштыру һәм элемтә объектлары белән тәэмин итүнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләрен 7 таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.....................13
4.7. Авыл җирлеге халкының көнкүреш калдыкларын җыю һәм чыгару объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган кадәр мөмкин булган дәрәҗәдә файдаланылуының исәп-хисап күрсәткечләре 13
4.8. Авыл җирлеге халкын төзекләндерү һәм яшелләндерү объектлары белән тәэмин итүнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган кадәр мөмкин булган дәрәҗәдә файдаланылуының исәп-хисап күрсәткечләре......................13
4.9. Авыл җирлеге халкының ритуаль хезмәтләре күрсәтү объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; авыл

җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булганның максималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре 14
4.10. Авыл җирлеге халкын социаль тәэмин итү һәм социаль яклау объектлары белән тәэмин итүнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган кадәр үтемле булуын исәпләү күрсәткечләре 14
5. АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ ХАЛКЫНЫҢ ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ОБЪЕКТЛАРГА БУЛГАН ИХТЫЯҖЫН БИЛГЕЛӘҮ, ӘЛЕГЕ ОБЪЕКТЛАРНЫ УРНАШТЫРУ БУЕНЧА ТӘКЪДИМНӘР 15
5.1. Авыл җирлеге халкының электр, җылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, ташландык суларны агызу объектларында норматив ихтыяҗын билгеләү, әлеге объектларны урнаштыру буенча тәкъдимнәр 15
5.2. Авыл җирлеге халкының торак пунктлар чикләрендә урнашкан транспорт объектларында, әлеге объектларны урнаштыру буенча норматив ихтыяҗын билгеләү буенча тәкъдимнәр 18
5.3. Торак төзелеше объектларын урнаштыру буенча тәкъдимнәр 21
5.3.1. Торак төзелеше һәм торак төзелеше төрләренең исәп-хисап күрсәткечләре гамәлдәге һәм фаразлана торган социаль-демографик вазгыятьне һәм халыкның керем дәрәҗәсен исәпкә алып башкарылырга тиеш. 21
5.4. Авыл җирлеге халкының мәдәният, массакүләм ял, ял, физик культура һәм массакүләм спорт объектларында норматив ихтыяҗын билгеләү, әлеге объектларны урнаштыру буенча тәкъдимнәр 22
5.5. Мәгълүматлаштыру һәм элемтә объектларын урнаштыру буенча тәкъдимнәр 22
5.6. Авыл җирлеге халкының көнкүреш калдыкларын җыю һәм чыгару объектларында норматив ихтыяҗын билгеләү, әлеге объектларны урнаштыру буенча тәкъдимнәр 23
5.7. Авыл җирлеге халкының төзекләндерү һәм яшелләндерү объектларында норматив ихтыяҗын билгеләү, әлеге объектларны урнаштыру буенча тәкъдимнәр 24
5.8. Зиратларны урнаштыру буенча тәкъдимнәр 24
5.8.5. Яңа җирләү урыннары булдыру, гамәлдәге җирләү урыннарын реконструкцияләү экологик һәм санитар-гигиена экспертизасы уңай бәяләмәсе булганда мөмкин. 24
6. ИСӘП-ХИСАП КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕН НИГЕЗЛӘҮ БУЕНЧА МАТЕРИАЛЛАР 25

1. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1.1. Югары Ослан муниципаль районы Яңа Рус Мәмәтхуҗасы авыл җирлегенең шәһәр төзелеше проектлаштыруның җирле нормативлары (алга таба – нормативлар) Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы законнары һәм Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының норматив-хокукый актлары нигезендә эшләнгән.

1.2. Әлеге нормативлар белән җайга салынмаган мәсьәләләр «Техник җайга салу турында» 2002 елның 27 декабреннән 184-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләре нигезендә Россия территориясендә гамәлдә булган законнар һәм норматив-техник документлар белән җайга салына.

1.3. Әлеге нормативлар, оештыру-хокукый формаларына бәйсез рәвештә, Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Яңа Рус Мәмәтхуҗасы авыл җирлеге территориясендә үз эшчәнлеген алып баручы барлык шәһәр төзелеше эшчәнлеге субъектлары өчен мәҗбүри.

1.4. Шәһәр төзелеше проектларының җирле нормативларын раслау, аларга үзгәрешләр кертү федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Яңа Рус Мәмәтхуҗасы авыл җирлеге җирле үзидарә органнарының норматив хокукый актлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

1.5. Әлеге нормативлар авыл җирлеге халкының җирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләрен; авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булганның максималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләрен билгели.

1.6. Исәп-хисап күрсәткечләре билгеләнә торган җирле әһәмияттәге авыл җирлеге объектларына авыл җирлеге халкының тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе һәм авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәҗәдә үтемле булуын исәпләү күрсәткечләре түбәндәге өлкәләргә караган объектлар керә:

Халыкны электр, җылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, ташландык суларны агызу;

авыл җирлекләре чикләрендә җирле әһәмияттәге автомобиль юллары, җирле әһәмияттәге транспорт объектлары;

социаль яклауга мохтаҗ гражданнарның хокукларын тәэмин итү максатларында гамәлгә ашырыла торган торак төзелешен үстерүгә дәүләт ярдәме;

мәдәният, массакүләм ял, ял;

мәгълүматлаштыру һәм элемтә;

физик культура һәм массакүләм спорт;

көнкүреш калдыкларын җыю һәм чыгару;

төзекләндерү һәм яшелләндерү;

ритуаль хезмәтләр күрсәтү;

социаль тәэмин итү һәм социаль яклау.

1.7. Нормативлар үз эченә түбәндәге өлешләрне ала:

төп өлеш (авыл җирлеге халкының җирле әһәмияттәге объектлар белән тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган кадәр үтемле булуы дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре);

нормативларның төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү буенча материаллар;

нормативларның төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре һәм өлкәсе;

авыл җирлеге халкының җирле әһәмияттәге объектларга булган ихтыяҗын билгеләү, әлеге объектларны урнаштыру буенча тәкъдимнәр;

авыл җирлегенең кыскача характеристикасы.

2. ИСӘПЛӘҮ КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕН КУЛЛАНУ КАГЫЙДӘЛӘРЕ ҺӘМ ӨЛКӘСЕ

2.1. Әлеге нормативлар белән билгеләнгән исәп-хисап күрсәткечләре Яңа Рус Мәмәтхуҗасы авыл җирлеген территориаль планлаштыру документларын әзерләгәндә, килештергәндә, раслаганда һәм тормышка ашырганда, Яңа Рус Мәмәтхуҗасы авыл җирлеге территорияләренә карата эшләнә торган территорияне планлаштыру документларында кулланыла.

2.2. Шәһәр төзелешен проектлаштыру нормативлары дәүләт хакимияте һәм җирле үзидарә органнары, шәһәр төзелеше эшчәнлеге турындагы законнарның үтәлешен тикшереп тору һәм күзәтү органнары тарафыннан карарлар кабул итү өчен кулланыла.

2.3. Җирлекнең җирле әһәмияттәге объектлары исемлеге, авыл җирлеге халкының минималь тәэмин ителүчәнлеге дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре һәм әлеге нормативларның төп өлешендә китерелгән авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь үтемле булу дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре үтәлү өчен мәҗбүри булып тора.

2.4. Гамәлдәге норматив документларны, шул исәптән әлеге нормативларда сылтама бирелә торган документларны юкка чыгарганда һәм (яки) үзгәрткәндә гамәлдән чыгарылган нормаларга таянып эш итәргә кирәк.

3. ЯҢА РУС МӘМӘТХУҖАСЫ АВЫЛ ҖИРЛЕГЕНӘ КЫСКАЧА ХАРАКТЕРИСТИКА

3.1. Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы ЯҢА РУС МӘМӘТХУҖАСЫ авыл җирлеге территориясенең кыскача характеристикасы шулай ук халыкның саны, тыгызлыгы һәм социаль-демографик составы турында мәгълүматлар, җирлекнең башка характерлы үзенчәлекләре 1 таблицада китерелгән.

1 таблица

№ п/п	Күрсәткеч исеме	Характеристика
1	Авыл җирлеге территориясенең муниципаль район һәм Татарстан Республикасы структурасында урнашуы	Яңа Рус Мәмәтхуҗасы авыл җирлеге Вахитов, Килди, Макыл, Шилангы һәм Ямбулат авыл җирлекләре белән чиктәш.
2	Авыл җирлеге чикләрендәге территориянең гомуми мәйданы, га	4881
3	Авыл җирлеге составына керүче торак пунктлар исемлеге	Иске Рус Мәмәтхуҗасы Татар Мәмәтхуҗасы Яңа Рус Мәмәтхуҗасы
4	2021 елның 1 гыйнварына халыкның яшь структурасы.	
	Барлыгы , кеше	270
	шул исәптән торак пунктлар буенча, кеше: Иске Рус Мәмәтхуҗасы Татар Мәмәтхуҗасы Яңа Рус Мәмәтхуҗасы	 177 92 1
5	2021елның 1 гыйнварына халык тыгызлыгы, кеше./кв. км	1/17,8 кв.км
6	2021 елның 1 гыйнварына халыкның яшь структурасы.	
	эшкә яраклы яшьтән яшьрәк халык, кеше	29
	эшкә яраклы халык (16 – 59 яшьлек ирләр , 16-54 яшьлек хатын-кызлар), кеше	98 81
	эшкә яраклы яшьтән өлкәнрәк халык, чел.	62
7	2031 елга даими халык саны фаразлары	
	Барлыгы , кеше.	300

	шул исәптән торак пунктлар буенча, кеше: Иске Рус Мәмәтхуҗасы Татар Мәмәтхуҗасы Яңа Рус Мәмәтхуҗасы	187 103 10
8	2021 елның 1 гыйнварына авыл җирлегенең торак фонды	
	барлыгы, мең кв. метр торак мәйданы	22,4
	2021елның 1 гыйнварына халык тыгызлыгы, кеше./кв. км: Иске Рус Мәмәтхуҗасы Татар Мәмәтхуҗасы Яңа Рус Мәмәтхуҗасы	22,4 0
9	Халыкның торак белән тәэмин ителеше дәрәҗәсе, кв.м / кеше.	0,03 кв.м/1 кеше
10	Авыл җирлеге территориясендә табигый-климат шартлары	
	климатик район (климатик районлаштыру картасы нигезендә төзелеш өчен)	IВ
	сейсмик куркыныч дәрәҗәсе (баллар)	5 – 6
	табигать-климат шартларына гомуми бәя	уңайлы

1. ТӨП ӨЛЕШ

4.1. Авыл җирлеге халкын электр, җылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, ташландык суларны агызу объектлары белән тәэмин итүнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәҗәдә үтемле булуын исәпләү күрсәткечләре;

4.1.1. Торак пунктларны төзү буенча инженерлык җиһазлары системасын территориаль планлаштыру документлары һәм су белән тәэмин итү, канализация, электр, җылылык һәм газ белән тәэмин итү схемалары нигезендә проектларга кирәк, ул билгеләнгән тәртиптә эшләнгән һәм расланган.
Әлеге тармак схемаларында технологиянең, егәрлекнең, инженерлык челтәрләренең күләмнәренең принципиаль мәсьәләләре хәл ителергә тиеш, схеманы гамәлгә ашыру чираты буенча киңәшләр бирелде.
4.1.2. Күрсәтелгән исәп-хисап күрсәткечләре 2 таблицада китерелгән.

2 таблица

№ т/б	Объект исеме	Халыкның тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе	Халык өчен территориаль үтемлелекнең максималь рөхсәт ителә торган дәрәҗәсе
1	Электр белән тәэмин итү системасы объектлары: электр трансформатор подстанцияләре, бүлү пунктлары, төрле көчәнешләрдәге электр челтәрләре	торак һәм җәмәгать биналарының электр энергиясе белән 100 процент тәэмин ителеше; торак урамнарның 100 процент яктыртылышы	билгеләнми
2	Җылылык белән тәэмин итү системасы объектлары, шул исәптән: үзәкләштерелгән: котельныйлар, җылылык электростанцияләре, җылылык челтәрләре; үзәкләштерелмәгән: автоном һәм индивидуаль котельныйлар, фатир җылылык генераторлары, җылылык челтәрләре	торак һәм иҗтимагый биналарның җылылык энергиясе белән 100 процент тәэмин ителеше	билгеләнми
3	Үзәкләштерелгән газ белән тәэмин итү системасы объектлары: газ бүлү һәм газ тутыру станцияләре һәм пунктлары, газ җайга салу пунктлары, газ бүлү челтәрләре	Торак биналарны газ белән тәэмин итү 100% *	билгеләнми

4	Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системасы объектлары: су белән тәэмин итү чыганаклары, су алу корылмалары, су саклау өчен савытлар, сүүткәргечләр	торак һәм иҗтимагый биналарны су белән тәэмин итү 100%	билгеләнми
5	Су бүлү системасы объектлары**, шул исәптән: үзәкләштерелгән: чистарту корылмалары, канализация насос станцияләре, канализация торбалары; үзәкләштерелмәгән: локаль чистарту корылмалары, атланма станцияләре, канализация торбалары	торак һәм иҗтимагый биналарның 100 процент тәэмин ителеше	билгеләнми

* халык саны 3 меңнән артык булган авыл торак пунктлары өчен торак биналарны стационар электр плитәләре белән җиһазлаганда газ белән тәэмин итү системаларының булмавы рөхсәт ителә
** исәп-хисап күрсәткечләре яңгыр канализациясенә кагылмый

4.2. Торак пунктлар чикләрендә автомобиль юллары һәм җирле әһәмияттәге объектларга караган транспорт объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәҗәдә файдаланылуының исәп-хисап күрсәткечләре;

4.2.1. Автомобиль транспорты барлык биналарга һәм корылмаларга да барып җитәргә тиеш.
4.2.2. Авыл җирлеге халкы өчен җәмәгать транспорты тукталышларының территориаль яктан мөмкин булган дәрәҗәдә үтемле булуын исәпләү күрсәткечләрен 3 таблица нигезендә кабул итәргә кирәк. Авыл җирлеге халкының әлеге объектлар белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре билгеләнми.

3 таблица

№ т/б	Объект исеме	Халык өчен территориаль үтемлелекнең максималь рөхсәт ителә торгандәрәҗәсе (метр)
1	Тукталыш пунктлары, тулаем алганда, торак пункт	500

	буенча	
халык саны 3 меңнән артык булган авыл торак пунктлары өчен:		
2	Җәмәгать үзәгендә тукталыш пунктлары	250
3	Җитештерү зоналарында тукталыш пунктлары	400*
4	Массакүләм ял һәм спорт зоналарында тукталыш пунктлары	800 **
5	Азкатлы торак төзелеше территориясендә эчке элемтәләр өчен тукталыш пунктлары: яшәү урыннарыннан массакүләм йөрү объектларыннан	 200 250

* күрсәткеч җәяүлеләр өчен тукталыш пунктына кадәр юл йөрү предприятиеләреннән максималь ераклык булуын аңлата
** әлеге күрсәткеч җәяүлеләр өчен иң күп ял итү һәм спорт объекты ишегеннән тукталыш пунктына кадәр мөмкин кадәр ерак булуын аңлата

4.3. Авыл җирлеге халкының социаль яклауга мохтаҗ гражданнарның хокукларын тәэмин итү максатларында гамәлгә ашырыла торган торак төзелеше объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәҗәдә файдаланылуының исәп-хисап күрсәткечләре;

4.3.1. Күрсәтелгән исәп-хисап күрсәткечләрен 4 таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

4 таблица

№ т/б	Объект исеме	Халыкның тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе (кв.м / кеше)		Халык өчен территориаль үтемлелекнең максималь рөхсәт ителә торган дәрәҗәсе
		2015 ел	2025 ел	
1	Авыл торак пунктларында торак биналар	23,1	26,4	билгеләнми
Искәрмә. Киләчәктә исәп-хисап күрсәткечләре 2025, 2035 елларда ирешелгән торак урыннарының гомуми мәйданы белән тәэмин ителешнең факттагы минималь дәрәҗәсен исәпкә алып корректлана.				

4.4. Авыл җирлеге халкының ял итү, массакүләм ял итү, ял итү объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган кадәр мөмкин булган дәрәҗәдә файдаланылуының исәп-хисап күрсәткечләре;

4.4.1. Күрсәтелгән исәп-хисап күрсәткечләрен 5 таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

5 таблица

<table>
<tr><th>№ т/б</th><th>Объект исеме</th><th>Халыкның тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе</th><th>Халык өчен территориаль үтемлелекнең максималь рөхсәт ителә торган дәрәҗәсе</th></tr>
<tr><td>1</td><td>Клуб учреждениеләре халык саны түбәндәгечә булган торак пунктлар өчен:
0,2 – 1 мең кеше.
1 – 3 мең кеше.
3-5 мең кеше.
5-10 мең кеше.</td><td>300 урын
300-230 урын
230-190 урын
190-140 урын</td><td>билгеләнми</td></tr>
<tr><td rowspan="4">2</td><td colspan="3">Халык саны түбәндәгечә булган авыл җирлекләре өчен авыл китапханәсе:</td></tr>
<tr><td>1 – 3 мең кеше.</td><td>6-7,5 мең саклау берәмлеге;
1000 кешегә 5-6 урын</td><td rowspan="3">билгеләнми</td></tr>
<tr><td>3-5 мең кеше.</td><td>5-6 мең саклау берәмлеге;
1000 кешегә 4-5 урын</td></tr>
<tr><td>5-10 мең кеше.</td><td>4,5-5 мең саклау берәмлеге;
1000 кешегә 3-4 урын</td></tr>
<tr><td colspan="4">Искәрмә.
1. Азрак исәп-хисап күрсәткечен зур торак пунктлар өчен кабул итәргә кирәк.
2. Халык саны 1,5 меңнән артык кеше булган авыл торак пунктлары (район үзәкләре һәм үзәкләре) өчен объектларның санын, составын һәм сыйдырышлылыгын билгеләгәндә, 30 минутлык җәяүлеләр йөри алырлык зонада урнашкан башка торак пунктлардан килгән халыкны өстәмә рәвештә исәпкә алырга кирәк.
3. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2009 елның 26 гыйнварыннан 42 номерлы карары нигезендә, 2019 елга кадәр клуб учреждениеләре һәм китапханә хезмәтләре белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәҗәсе гамәлдәге тәэмин ителеш дәрәҗәсендә кабул ителә.</td></tr>
</table>

4.5. Авыл җирлеге халкының физик культура һәм массакүләм спорт объектлары белән тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәҗәдә үтемле булуын исәпләү күрсәткечләре;

4.5.1. Күрсәтелгән исәп-хисап күрсәткечләрен 6 таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

6 таблица

№ т/б	Объект исеме	Халыкның тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе	Халык өчен территориаль үтемлелекнең максималь рөхсәт ителә торган дәрәҗәсе

1	Спорт заллары	1000 кешегә 350 кв. метр идән мәйданы	билгеләнми
2	Яссылык спорт корылмалары	1000 кешегә 1950 кв. метр	билгеләнми

4.6. Исәп-хисап күрсәткечләре халыкны мәгълүматлаштыру һәм элемтә объектлары белән тәэмин итүнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе авыл халык өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; авыл җирлек

4.6.1. Авыл җирлеге халкын мәгълүматлаштыру һәм элемтә объектлары белән тәэмин итүнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләрен 7 таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

7 таблица

№ т/б	Объект исеме	Үлчәү берәмлеге	Халыкның тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе
1	Почта элемтәсе бүлеге	объектлар авыл җирлегенә	1

4.6.2. Авыл җирлеге халкы өчен мәгълүматлаштыру һәм элемтә объектларының территориаль яктан мөмкин булган дәрәҗәдә файдаланылуының исәп-хисап күрсәткечләре билгеләнми.

4.7. Авыл җирлеге халкының көнкүреш калдыкларын җыю һәм чыгару объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган кадәр мөмкин булган дәрәҗәдә файдаланылуының исәп-хисап күрсәткечләре

4.7.1. Көнкүреш калдыкларын җыю һәм чыгару объектлары исемлеге, мондый объектларның урнашуы Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районы Яңа Рус Мәмәтхуҗасы авыл җирлеге территориясен санитар чистартуның Генераль схемасы нигезендә кабул ителә.

4.7.2. Авыл җирлеге халкы өчен каты көнкүреш калдыкларын җыю өчен контейнер мәйданчыкларының территориаль яктан мөмкин булган кадәр үтемле булуы (яшәү урыннарыннан, балалар һәм дәвалау-профилактика учреждениеләреннән, спорт мәйданчыкларыннан, ял итү урыннарыннан ераклык) буенча исәп-хисап күрсәткечен 100 метр күләмендә кабул итәргә кирәк.

4.8. Авыл җирлеге халкын төзекләндерү һәм яшелләндерү объектлары белән тәэмин итүнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган кадәр мөмкин булган дәрәҗәдә файдаланылуының исәп-хисап күрсәткечләре

4.8.1. Авыл җирлеге халкының гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләрен 8 таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

8 таблица

№ т/б	Объект исеме	Халыкның тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе (кв. метр / кеше)	Халык өчен территориаль үтемлелекнең максималь рөхсәт ителә торган дәрәҗәсе
1	Авыл торак пунктларында гомуми кулланылыштагы яшелләндерелгән территорияләр	12	билгеләнми
Искәрмә. Урманнар тирә-юнендә урнашкан торак пунктлар өчен эре елгаларның һәм сулыкларның яр буе зоналарында, гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләрнең мәйданы 20% ким булмаска тиеш.			

4.9. Авыл җирлеге халкының ритуаль хезмәтләре күрсәтү объектлары белән тәэмин ителешнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булганның максималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре

4.9.1. Күрсәтелгән исәп-хисап күрсәткечләрен 9 таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

9 таблица

№ т/б	Объект исеме	Халыкның тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсе (га/1 мең кеше)	Халык өчен территориаль үтемлелекнең максималь рөхсәт ителә торган дәрәҗәсе
1	Традицион күмү зираты	0,24	билгеләнми

4.10. Авыл җирлеге халкын социаль тәэмин итү һәм социаль яклау объектлары белән тәэмин итүнең минималь рөхсәт ителгән дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган кадәр үтемле булуын исәпләү күрсәткечләре

4.10.1. Инвалидларның шәхси автотранспортын даими саклау урыннары белән тәэмин ителеш дәрәҗәсе җиңел автомобильләрнең даими саклау урыннарының гомуми саныннан 10% (ләкин 1 урыннан да ким булмаган), шул исәптән

инвалидларның кресло-коляскалы автомобильләре өчен махсус урыннарның 5% тигез булырга тиеш.
Инвалидларның шәхси автотранспортын вакытлыча саклау урыннары белән тәэмин итү дәрәҗәсен учреждениеләр һәм хезмәт күрсәтү предприятиеләре янында җиңел автомобильләрне кыска вакытлы саклау өчен ачык мәйданчыкларда 10% (ләкин 1 урыннан да ким булмаган) кабул итәргә кирәк.

2. АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ ХАЛКЫНЫҢ ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ОБЪЕКТЛАРГА БУЛГАН ИХТЫЯҖЫН БИЛГЕЛӘҮ, ӘЛЕГЕ ОБЪЕКТЛАРНЫ УРНАШТЫРУ БУЕНЧА ТӘКЪДИМНӘР

5.1. Авыл җирлеге халкының электр, җылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, ташландык суларны агызу объектларында норматив ихтыяҗын билгеләү, әлеге объектларны урнаштыру буенча тәкъдимнәр

5.1.1. Электр белән тәэмин итү системаларын проектлауны «Торак һәм җәмәгать биналарының электр җайланмаларын проектлау һәм монтажлау» СП 31-110-2003 таләпләренә туры китереп билгеләнә торган электр чыганакларына электр йөкләнеше күрсәткечләре нигезендә (6 бүлек), «ФСК ЕЭС» ААҖнең техник сәясәте турындагы 2006 елның 2 июнендәге Нигезләмә нигезендә гамәлгә ашырырга кирәк (2 бүлек) .
Алдан исәп-хисаплар ясау өчен торак пунктлар территорияләренең чагыштырма исәп-хисап йөкләнешенең эреләнгән күрсәткечләрен 10 таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

10 таблица

<table>
<tr><th rowspan="4">Халык саны (мең кеше)</th><th colspan="6">Торак пункт</th></tr>
<tr><th colspan="3">плиталар белән табигый газда (кВт/кеше)</th><th colspan="3">стационар электр плитәләре белән (кВт/кеше)</th></tr>
<tr><th rowspan="2">тулаем алганда, торак пункт буенча</th><th colspan="2">шул исәптән:</th><th rowspan="2">тулаем алганда, торак пункт буенча</th><th colspan="2">шул исәптән:</th></tr>
<tr><th>үзәк</th><th>микрорайонн ар /төзелеш кварталлары</th><th>үзәк</th><th>микрорайонн ар /төзелеш кварталлары</th></tr>
<tr><td>3 – 50</td><td>0,43</td><td>0,55</td><td>0,40</td><td>0,52</td><td>0,65</td><td>0,50</td></tr>
<tr><td>кимендә 3</td><td>0,41</td><td>0,51</td><td>0,39</td><td>0,50</td><td>0,62</td><td>0,49</td></tr>
</table>

Искәрмә.
1. Торак пунктта газ һәм электр плитәләре булган торак йортлар булса, күрсәткечләр алар белән чагыштырганда интерполяция ысулы белән билгеләнә.
2. Торак пункт үзәге төшенчәсе дигәндә төрле административ, мәдәни, уку учреждениеләре, сәүдә һәм җәмәгать туклануы предприятиеләре тупланган территорияне аңларга кирәк.
3. Таблицада вак сәнәгать предприятиеләреннән йөкләмәләр исәпкә алынмаган. Аларны исәпкә алу өчен түбәндәге коэффициентларны кулланырга кирәк:
табигый газда плитәләр куелган торак пунктлар өчен: 1,2-1,6;
стационар электр плитәләре булган торак пунктлар өчен: 1,1-1,5.
Күбрәк зурлыкны торак пункт үзәге территориясендә кабул итергә кирәк.

Электр энергиясен бүлү системасының көчәнешен сайлау, перспективалы электр йөкләнешләренең үсешен анализлауны исәпкә алып, Татарстан Республикасының бүлү электр челтәре комплексы челтәрләренең перспективалы үсеше схемасы нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш.
Торак пунктларның электр челтәрләренең киеренкелеге исәп-хисап чоры һәм энергия системасында көчәнешләр системасы чикләрендә аларны үстерү концепциясен исәпкә алып сайлана: 35 – 110 – 220 – 500 яки 35 – 110 – 330 – 750 кВ.
Электр белән тәэмин итү системасының көчәнеше, энергия трансформациясе баскычларының иң аз санын исәпкә алып, сайлап алынырга тиеш. Якындагы вакыт чорына 35-110/10 кВ көчәнешләр системасы иң максатка ярашлы булып тора.
Торак пунктлар территорияләрендә трансформатор подстанцияләрен һәм бүлү җайланмаларын проектлауны электр җайланмаларын урнаштыру Кагыйдәләре һәм 2006 елның 2 июнендәге «ФСК ЕЭС» ААҖнең техник сәясәте турындагы Нигезләмәнең 2 бүлеге таләпләре нигезендә гамәлгә ашырырга кирәк.
Трансформатор подстанцияләре, бүлү җайланмалары һәм торак төзелеше территориясендә урнашкан кабельләргә һава электр линияләре күчү пунктлары ябык типтагы проектларга тәкъдим ителә.
5.1.2. Яңа җылылык белән тәэмин итү системаларын проектлау һәм төзү, гамәлдәге җылылык белән тәэмин итү системаларын реконструкцияләү һәм үстерү авыл җирлеген җылылык белән тәэмин итүнең расланган схемасы нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш.
Җылылык белән тәэмин итү системаларын проектлауны кулланучыларның җылылык белән тәэмин итү ышанычлылыгын исәпкә алып, «Җылылык челтәрләре» СНиП 41-02-2003 (5 бүлек), ГОСТ Р 54964-2012 «Туры килү-килмәүне бәяләү. Күчемсез милек объектларына экологик таләпләр» (А кушымтасы) таләпләре нигезендә билгеләнә торган исәпләү җылылык йөкләнеше күрсәткечләре нигезендә гамәлгә ашырырга кирәк. -
Торак пунктлар территорияләрендә үзәкләштерелгән җылылык белән тәэмин итү чыганакларын коммуналь-склад һәм җитештерү зоналарында, җылылык йөкләнеше үзәкләрендә урнаштырырга киңәш ителә.
Җылылык белән тәэмин итү чыганакларын, җылылык пунктларын урнаштыру акустик исәп-хисаплар белән нигезләнергә тиеш.
Трассаларны һәм җылылык челтәрләрен салу ысулларын «Җылылык челтәрләре» СНиП 41-02-2003 (9 бүлек), СП 42.13330.2016 "СНиП 2.07.01-89 * Шәһәр Төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү" таләпләренә туры китереп карарга кирәк.

5.1.3. Газ белән тәэмин итүнең гамәлдәге системаларын проектлау һәм төзү, реконструкцияләү һәм үстерү «Газ бүлү системалары» СНиП 42-01-2002 таләпләренә туры китереп Татарстан Республикасын газ белән тәэмин итү һәм газлаштыруның Генераль схемасы нигезендә, торак-коммуналь хуҗалыкны, сәнәгать һәм башка оешмаларны газлаштыру буенча республика программалары нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш .
Авыл торак пунктлары өчен газ куллануның эрeләндерелгән күрсәткечен бер кешегә елына 220 куб. м күләмендә кабул итәргә кирәк.
Газ бүлү һәм газ тутыру станцияләре торак пунктлардан читтә урнашырга тиеш.
Газ өстәмә пунктларны торак пунктның торак төзелеше территориясеннән читтә, аскы яктан урнаштырырга кирәк.
Газ бүлү челтәрендә газ басымын киметү һәм җайга салу өчен газ җайга салу (блоклы яки шкафлы) пунктларын проектларга кирәк.
Газ җибәрү пунктын район үзәгендә, район йөкләнеш үзәгенә мөмкин кадәр якын урнаштырырга кирәк.
Торак пунктларда аерым торучы газ җайга салучы пунктларны биналар һәм корылмаларга кадәр билгеле бер ераклыкта урнаштырырга кирәк:
газ регулятор пунктына кергән урынында газ басымы 0,6 МПа булганда – 10 метр;
газ регулятор пунктына кергән урынында газ басымы 0,6 – 1,2 МПа булганда – 15 метр.
5.1.4. Торак пунктларны су белән тәэмин итү системаларын проектлау, шул исәптән су белән тәэмин итү чыганакларын сайлау, су алу корылмаларын урнаштыруны СП 30.13330.2020 "СНиП 2.04.01-85* эчке суүткәргеч һәм биналарны канализацияләү". СП 31.13330.2012 актуальләштерелгән редакциясе СНиП 2.04.02-84 *«Су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар», СП 42.13330.2016 "СНиП 2.07.01-89 * Шәһәр Төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү", СанПиН 1.2.3685-21 "Кеше өчен яшәү тирәлеге факторларының иминлеген һәм (яки) зыянсызлыгын тәэмин итүгә карата гигиена нормативлары һәм таләпләр", СанПиН 2.1.3684-21 "Шәһәр һәм авыл җирлекләре территорияләрен карап тотуга, су объектларына, эчәргә яраклы су һәм эчәргә яраклы су белән тәэмин итүгә, атмосфера һавасына, туфракка, торак биналарга, җитештерү, җәмәгать биналарыннан файдалануга, санитария-эпидемияләргә каршы (профилактика) чаралар оештыру һәм үткәрү, ГОСТ 2761-84* «Үзәкләштерелгән хуҗалык-эчәр су белән тәэмин итү чыганаклары. Гигиеник, техник таләпләр һәм сайлау кагыйдәләре»,«Су белән тәэмин итү һәм эчәргә яраклы су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары» СанПин 2.1.4.1110-02 таләпләренә туры китереп башкарырга кирәк.
Халыкның хуҗалык-эчәргә яраклы ихтыяҗлары өчен тәүлеклек уртача (бер ел эчендә) куллануның эрeләндерелгән күрсәткечен күләмдә кабул итәргә кирәк:
эчке суүткәргеч һәм канализация белән тәэмин ителгән биналар өчен ванналар һәм җирле су җылыткычлар белән тәэмин ителгән – бер кешегә тәүлегенә 200 литр.
Су алу корылмаларының тибын һәм схемасын территориянең геологик, гидрогеологик һәм санитар шартларыннан чыгып сайларга кирәк.
Су челтәрләрен боҗра белән проектларга кирәк. Суүткәргечләрнең тупик линияләрен куллану рөхсәт ителә:
авария вакытында су белән тәэмин итүдә өзеклек булган очракта җитештерү ихтыяҗларына су бирү өчен;
торбаларның диаметры 100 мм дан артмаган хуҗалык-эчәргә яраклы ихтыяҗларына су бирү өчен;

янгынга каршы яисә хуҗалык-янгынга каршы ихтыяҗларга, линия озынлыгына 200 метрдан да артык булмаган озынлыкта янгын сүндерүгә карамастан, су бирү өчен.
Бина һәм корылмаларның эчке суүткәргеч челтәрләре белән тышкы су челтәрләрен боҗралау рөхсәт ителми.
5.1.5. Торак пунктларның канализация системаларын проектлауны СП 30.13330.2020 "СНиП 2.04.01-85* Эчке суүткәргеч һәм биналарны канализацияләү", СП 32.13330 2018 "СНиП 2.04.03-85 Канализация. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар", СП 42.13330.2016 "СНиП 2.07.01-89 * Шәһәр Төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү" таләпләренә туры китереп карарга кирәк.
Көнкүреш суларын тәүлеклеклек уртача су белән тәэмин итү, территориягә су сибүгә һәм яшел утыртмаларга су тотуны исәпкә алмыйча, тәүлеклеклек су куллануга тигез дәрәҗәдә кабул ителә.
Территориаль планлаштыру документларын эшләгәндә авыл торак пунктлары өчен тәүлеклеклек уртача (бер елга) су бүлүне 1 кешегә тәүлегенә/150 л. кабул итү рөхсәт ителә.
Агып төшүче суларның чистарту корылмалары мәйданын елның җылы чорында торак пунктны торак төзелешенә карата өстенлек итүче җилләр өчен билгеләнгән яктан су агымы буенча түбәнрәк юнәлештә урнаштырырга кирәк.

5.2. Авыл җирлеге халкының торак пунктлар чикләрендә урнашкан транспорт объектларында, әлеге объектларны урнаштыру буенча норматив ихтыяҗын билгеләү буенча тәкъдимнәр

5.2.1. Торак пунктлар территориясендә урамнар һәм юллар челтәренең үткәрүчәнлек мөмкинлеге автомобильләштерү дәрәҗәсеннән чыгып билгеләнә.
2025 елга кадәр исәпләнгән вакытка авыл торак пунктлары өчен 1000 кешегә 440 автомобиль кабул итәргә кирәк.
5.2.2. Магистраль урамнарда һәм җайга салына торган хәрәкәт юлларында урта, зур һәм эре авыл торак пунктларында төзелгән территорияләр чикләрендә 200-300 метр интервалы булган юл йөрү өлеше (җир өсте) белән бер дәрәҗәдә җәяүлеләр кичү юлларын күздә тотарга кирәк.
5.2.3. Җәмәгать транспортының тукталыш пунктлары арасындагы ераклыкны 400-600 метрга кадәр кабул итәргә киңәш ителә.
5.2.4. 5.2.4. Халык саны 3 меңнән артык булган авыл торак пунктлары өчен тәкъдим ителә торган 11, 12 һәм 13 таблицаларында күрсәтелгән күрсәткечләр китерелә.

11 таблица

Халыкның җиңел автомобильләрне даими саклау өчен корылмалар белән тәэмин ителеш дәрәҗәсе һәм халык өчен әлеге объектларның территориаль яктан үтемлелеге дәрәҗәсе буенча тәкъдим ителә торган күрсәткечләр

№ т/б	Автотранспорт чараларын оештырылган саклау урыннарының тибы	Халыкның тәэмин ителеш дәрәҗәсе, 1 мең кешегә урын		Халык өчен территориаль үтемлелек дәрәҗәсе (метр)
		2015 ел	2025 ел	

1	Шәхси милектә җиңел автомобильләрне саклау өчен	293	396	гомумән алганда, торак пункт буенча – 800 шул исәптән коттедж төзелеше территорияләрендә – 200
2	Ведомство карамагындагы җиңел автомобильләрне саклау өчен	7	8	билгеләнми
3	Таксомотор паркы өчен	5	7	билгеләнми

12 таблица

Уңайлылык дәрәҗәсе буенча торак фонды категориясенә карап, халыкның җиңел автомобильләрне саклау өчен корылмалар белән тәэмин ителеш дәрәҗәсе буенча тәкъдим ителә торган күрсәткечләр

№ т/б	Уңайлылык дәрәҗәсе буенча торак фонды тибы	Урыннар саны	
		җиңел автомобильләрне даими саклау өчен (гомуми мәйданы 100 кв. метр булган машина-урын)	җиңел автомобильләрне вакытлыча саклау (парковка) өчен (1 фатирга исәпләнгән машина урыны)
1	Бик уңайлы	2,9	0,75
2	Уңайлы	2,6	0,63
3	Массакүләм	1,9	0,24
4	Иҗтимагый	1,4	0,16
5	Махсуслаштырылган	0,8	0,25

13 таблица

Халыкны төрле билгеләнештәге объектлар янында җиңел автомобильләрне вакытлыча саклау (парковка) өчен ачык мәйданчыклар белән тәэмин итү дәрәҗәсенең тәкъдим ителә торган күрсәткечләре

№ т/б	Объект исеме	Үлчәү берәмлеге	Машина урыннары саны	
			2015 ел	2025 ел
1	Административ учреждениеләр	машина-урын/ 100 эшләүче	28	38
2	Югары һәм урта һөнәри белем бирү учреждениеләре	машина-урын/ 100 эшләүче	21	29

3	Сәнәгать предприятиеләре	машина-урын/ Ике чиктәш сменада эшләүче 100 кеше	14	19
4	Мәктәпкәчә учреждениеләр	машина-урын/ 1 объект	задание буенча проектлау, әмма кимендә 2	
5	Гомуми белем бирү учреждениеләре	машина-урын/ 1 объект	задание буенча проектлау, әмма кимендә 2	
6	Хастаханәләр	машина-урын/ 100 койка	7	10
7	Поликлиникалар	машина-урын/ Сменага 100 кеше килү	4	6
8	Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	машина-урын / гомуми мәйданы 30 кв. метр	14	19
9	Спорт объектлары	машина-урын / 100 урын	4	6
10	Мәдәни-тамаша учреждениеләре (музейлар, театрлар һ. б.)	машина-урын / 100 урын яки бер тапкыр килүчеләр	21	29
11	Мәдәният һәм ял парклары	машина-урын/ 100 бер тапкыр килүчеләр	10	13
12	Сәүдә үзәкләре, универмаглар, сәүдә мәйданы 200 кв. метрдан артык булган кибетләр	машина-урын/ Сәүдә мәйданының 100 кв. метры	10	13
13	Базарлар	машина-урын/ 50 сәүдә урыны	35	48
14	Эре рестораннар һәм кафе, клуб учреждениеләре	машина-урын/ 100 урын	21	29
15	Кунакханә	машина-урын / 100 урын	11	15
16	Барлык төр транспорт вокзаллары	машина-урын/ Пик сәгатенә кәлүчеләр, 100 пассажир	21	29
17	Ял итү зоналарында пляжлар һәм парклар	машина-урын/ 100 бер тапкыр килүчеләр	28	38
18	Урман парклары һәм тыюлыклар	машина-урын/ 100 бер тапкыр килүчеләр	14	19
19	Кыска вакытлы ял базалары	машина-урын/ 100 бер тапкыр килүчеләр	21	29

20	Ял йортлары һәм базалары, санаторийлар, профилакторийлар, туристик базалар	машина-урыннар / 100 кеше ял итүче һәм хезмәт күрсәтүче персонал	7	10
21	Туристик һәм курорт кунакханәләре	машина-урыннар / 100 кеше ял итүче һәм хезмәт күрсәтүче персонал	21	29
22	Ял итү зоналарында җәмәгать туклануы, сәүдә һәм коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	машина-урыннар / 100 урын, залларда яки бер тапкыр килүчеләр һәм персонал	14	19
Искәрмә. Тәүлегенә төрле режимлы объектлар төркеменә хезмәт күрсәтү өчен тукталышларны проектлаганда һәр объект буенча машина урыннарының исәп-хисап санын 10-15 % киметү рөхсәт ителә.				

5.2.5. Авыл җирлекләре һәм җирле әһәмияттәге объектларга караган транспорт объектлары чикләрендә автомобиль юлларын проектлауны СП 42.13330.2016 "СНиП 2.07.01-89 * Шәһәр Төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү" таләпләренә туры китереп карарга кирәк.

5.3. Торак төзелеше объектларын урнаштыру буенча тәкъдимнәр

5.3.1. Торак төзелеше һәм торак төзелеше төрләренең исәп-хисап күрсәткечләре гамәлдәге һәм фаразлана торган социаль-демографик вазгыятьне һәм халыкның керем дәрәҗәсен исәпкә алып башкарылырга тиеш.
5.3.2. Торак төзелешенең характерына туры китереп, 14 таблицада китерелгән төзелеш төрләре бүленә.

14 таблица

№ т/б	Торак төзелеше тибы	Төзелеш характеристикалары
1	Азкатлы торак төзелеше	биеклеге 3 катка кадәр булган индивидуаль утар төзелеше; биеклектәге 3 катка кадәр блокланган торак йортлар белән төзелеше; биеклеге 4 катка кадәр булган күпфатирлы торак йортлар төзелеше
2	Урта катлы торак төзелеше	5-8 катлы күпфатирлы торак йортлар төзелеше

3	Күп катлы торак төзелеше	биеклеге 9 каттан һәм аннан да югарырак булган күпфатирлы торак йортлар төзү

Торак төзелешенең төрләрен бүлеп бирү, аларны оештыруга карата таләпләрне билгеләү авыл җирлегеннән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре белән гамәлгә ашырыла.
5.3.3. Торак пунктларда торак төзүнең норматив параметрлары СП 42.13330.2016 "СНиП 2.07.01-89 * Шәһәр Төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү" таләпләренә туры китереп карарга кирәк.

5.4. Авыл җирлеге халкының мәдәният, массакүләм ял, ял, физик культура һәм массакүләм спорт объектларында норматив ихтыяҗын билгеләү, әлеге объектларны урнаштыру буенча тәкъдимнәр

5.4.1. Авыл җирлеге халкының мәдәният, массакүләм ял, ял, физик культура һәм массакүләм спорт объектларында норматив ихтыяҗын билгеләүне халыкның төрле социаль-демографик төркемнәренә булган ихтыяҗларын канәгатьләндерү зарурилыгы нигезендә гамәлгә ашырырга кирәк.
5.4.2. Әлеге объектларны урнаштыру башка шундый ук объектларның якынлыгын, транспорт элемтәләрен оештыруны, урамнар, юллар һәм җәяүлеләр юллары челтәре белән үзара бәйләнешне исәпкә алып башкарылырга тиеш.
5.4.3. Мәдәният, массакүләм ял, ял, физик культура һәм массакүләм спорт объектларын урнаштыру өчен җир кишәрлекләре күләмен проектлау биреме нигезендә кабул итәргә кирәк.
5.4.4. Физик культура һәм массакүләм спорт объектларын белем бирү мәктәпләренең һәм башка уку йортларының, ял һәм мәдәният учреждениеләренең спорт объектлары белән бергә алып бару рөхсәт ителә.

5.5. Мәгълүматлаштыру һәм элемтә объектларын урнаштыру буенча тәкъдимнәр
5.5.1. Яңа төзелешне гамәлгә ашырганда телекоммуникация системаларын, цифрлы эфир телевидениене күмәк кабул итү системаларын урнаштыруны һәм бер үк вакытта өч элемтә операторы тарафыннан хезмәт күрсәтү өчен кирәкле булган ябык эчке коммуникацияләр буенча йорт эчендәге элемтә челтәрләрен урнаштыруны күздә тотарга кирәк.
5.5.2. Мәгълүматлаштыру һәм элемтә объектларын урнаштыру өчен җир кишәрлекләре мәйданын 15 таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

15 таблица

№ т/б	Объект исеме	Участок мәйданы
1	Почта элемтәсе бүлеге	700-1200 кв. метр
2	Автоматик телефон станциясе	0,25 га
3	Автоматик элемтә телефон станциясе	0,3 га
4	Концентратор	40-100 кв. метр
5	Терәк-көчәйтү станциясе	0,1-0,15 га

6	Чыбыклы тапшырулар блок - станциясе	0,05-0,1 га
7	Тавыш трансформатор подстанциясе	50-70 кв. метр
8	Кабельле телевидениенең техник үзәге	0,3-0,5 га

5.5.3. Элемтә предприятиеләре биналарын, зарарлы, коррозия-актив, күңелсез сөрүлек матдәләре һәм тузаннары бүлеп бирү чыганагы булган күрше предприятиеләргә яки технологик процесслы объектларга карата, аларның санитар-яклау зоналарыннан читтә урнаштыру зарур.

5.5.4. Элемтә линияләрен урнаштыру «Элемтә линияләре өчен җир бүлеп бирү нормалары» СН 461-74 таләпләренә туры китереп башкарылырга тиеш.

5.6. Авыл җирлеге халкының көнкүреш калдыкларын җыю һәм чыгару объектларында норматив ихтыяҗын билгеләү, әлеге объектларны урнаштыру буенча тәкъдимнәр

5.6.1. Торак пунктларның торак зоналарында автомобиль транспорты өчен подъездлар белән тәэмин ителгән каты көнкүреш калдыкларын җыю өчен контейнер мәйданчыклары урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

Контейнер мәйданчыкларының тиешле күләмен билгеләү өчен, контейнерлардан файдаланучы халык санынннан, калдыклар җыелу нормасыннан, калдыкларны саклау срокларыннан чыгып эш итәргә кирәк. Контейнерларның исәп-хисап күләме алар барлыкка килгән чорда калдыкларны фактта туплауга туры килергә тиеш.

5.6.2. Көнкүреш калдыкларын җыю нормалары күрсәткечләрен СП 42.13330.2016 "СНиП 2.07.01-89 * Шәһәр Төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү" таләпләре нигезендә кабул итәргә кирәк.

Җыелган көнкүреш калдыкларының исәп-хисап санын даими (һәр 5 ел саен) фактлагы мәгълүматлар буенча ачыкларга кирәк.

16 таблица

Көнкүреш калдыклары төрләре	Елына 1 кешегә көнкүреш калдыклары саны	
	кг	литр
Каты: су, канализация, үзәк җылылык һәм газ белән тәэмин ителгән торак биналардан; башка торак биналардан	190 – 225 300 – 450	900 – 1000 1100 – 2000
Иҗтимагый биналарны исәпкә алып, каты көнкүреш калдыкларының гомуми саны	280 – 300	1400 – 1500
Чокырлардан сыек (канализация булмаганда)	–	2000 – 3500

5.6.3. Контейнер мәйданчыкларын торак йортлардан, балалар, дәвалау-профилактика учреждениеләреннән, спорт мәйданчыкларыннан һәм халык ял итә торган урыннардан кимендә 20 метр ераклыкта урнаштырырга кирәк.

5.6.4. Бер мәйданчыкта урнашкан чүп-чар өчен контейнерлар саны 5 контейнердан артмаска тиеш.
5.6.5. Үзәкләштерелгән ташландык суларны агызу системасы белән тәэмин ителмәгән торак йорт территориясендә сыек көнкүреш калдыкларын җыю өчен ишегалды юынтыларын күздә тотарга кирәк.

5.7. Авыл җирлеге халкының төзекләндерү һәм яшелләндерү объектларында норматив ихтыяҗын билгеләү, әлеге объектларны урнаштыру буенча тәкъдимнәр

5.7.1. Торак пункт төзелеше чикләрендә төрле билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләрнең чагыштырма авырлыгы (төзелеш территориясенең яшелләндерелгән булуы) 55% ким булмаска тиеш.
Төрле билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр дигәндә гомуми һәм чикләнгән территорияләрне, үзчәчелүче агач һәм куак үсентеләрен, торак пунктлар территорияләрендә урманнарны аңларга кирәк.
5.7.2. Торак пункттагы яшел үсентеләрне, аның планлаштыру структурасын һәм җирле шартларын исәпкә алып, бердәм система рәвешендә карарга кирәк.
Торак пунктның яңа территорияләрен проектлаганда һәм реконструкцияләгәндә гамәлдәге яшел үсентеләрне максималь рәвештә саклауны һәм куллануны күздә тотарга кирәк.
5.7.3. Гомуми кулланылыштагы яшелләндерү объектлары мәйданнарын түбәндәге күләмдә кабул итәргә кирәк:
парклар- кимендә10 га;
бакчалар-кимендә 3 га;
скверлар-0,5 га.
5.7.4. Торак пунктлар территорияләрендә төзекләндерү һәм яшелләндерү объектларын урнаштыру принциплары, объектларның параметрларын СП 42.13330.2016 "СНиП 2.07.01-89 * Шәһәр Төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү" таләпләренә туры китереп карарга кирәк.

5.8. Зиратларны урнаштыру буенча тәкъдимнәр

5.8.1. Бу бүлектә мәрхүмнең мәетен яки җәсәдләрен күмү юлы белән җирләү юлы белән традицион күмелгән зиратларны урнаштыруга карата таләпләр һәм тәкъдимнәр китерелә.
5.8.2. Зират өчен җир участогы күләме 40 гектардан артмаска тиеш.
5.8.3. Зиратны урнаштырганда халык санының перспективалы үсешен, үлем коэффициентын, гамәлдәге зиратларның булуын, җир участогы нормасын исәпкә алырга кирәк.
5.8.4. Зиратларны торак пунктларның торак төзелеше территориясенә карата аерым яктан урнаштырырга кирәк.
5.8.5. Яңа җирләү урыннары булдыру, гамәлдәге җирләү урыннарын реконструкцияләү экологик һәм санитар-гигиена экспертизасы уңай бәяләмәсе булганда мөмкин.
5.8.6. Авыл зиратларын торак, җәмәгать биналарыннан, спорт-сәламәтләндерү һәм санатор-курорт объектларыннан кимендә 50 метр ераклыкта урнаштырырга кирәк.
5.8.7. Зират өчен бирелгән участок түбәндәге таләпләргә туры килергә тиеш:
торак пункттан, ачык сулыклардан һәм сулыклардан капма-каршы якка авыш булу;
су басу зонасыннан читтә урнашкан булу;
грунт суларының максималь торышы булган җир өслегеннән 2,5 метрдан да ким булмаган грунт суларының торышы дәрәҗәсенә ия булу;

коры, йомшак туфракка (супесчанка, комлы) 1,5 метр тирәнлектә һәм аннан да түбәнрәк, туфракның дымлылыгы 6-18% чикләрендә.
5.8.8. Зиратлар территориясендә юл челтәрен, су сибү системасын, шахталар коеларын, тышкы яктылыкны күздә тотарга кирәк.
5.8.9. Җирләү участокларының күләмен 17 таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

17 таблица

Бер урында бер дәрәҗәдә җирләү саны	Җирләү участогы күләме	
	Киңлеге, метр	Озынлыгы, метр
1	1,0	2,0
2	1,8	2,0
3	2,6	2,0
4	3,6 / 1,8	2,0 / 4,0
5	2,6	4,0
6	2,6	4,0

3. ИСӘП-ХИСАП КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕН НИГЕЗЛӘҮ БУЕНЧА МАТЕРИАЛЛАР

6.1. Нормативлар түбәндәге норматив хокукый актлар таләпләренә туры китереп әзерләнде:
2004 елның 29 декабреннән 190-ФЗ номерлы Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы;
«Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон;
«Җирләү һәм җирләү эше турында» 1996 елның 12 гыйнварыннан 8-ФЗ номерлы Федераль закон;
«Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында» 2010 елның 25 декабрендәге 98-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы;
«2014 елга кадәр иҗтимагый инфраструктура, социаль хезмәт күрсәтүләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәҗәсен билгеләү турында» 2009 елның 26 гыйнварындагы 42 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары (30.05.2013 елга үзгәрешләр белән)
6.2. Нормативларны әзерләгәндә түбәндәге норматив документлар кулланылды:
СП 42.13330.2016 "СНиП 2.07.01-89 * Шәһәр Төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү";
СП 31.13330.2012 "СНиП 2.04.02-84 * Су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар";
СП 32.13330 2018 "СНиП 2.04.03-85 Канализация. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар";
СП 59.13330.2020 "СНиП 35-01-2001 биналар һәм корылмаларның халыкның аз хәрәкәтләнүче төркемнәре өчен үтемлелеге";
СанПиН 2.1.3684-21 "Шәһәр һәм авыл җирлекләре территорияләрен карап тотуга, су объектларына, эчәргә яраклы суга һәм эчәргә яраклы су белән тәэмин итүгә,

атмосфера һавасына, туфракка, торак биналарга, җитештерү, җәмәгать биналарын эксплуатацияләүгә, санитария-эпидемияләргә каршы (профилактика) чаралар үткәрүгә һәм үткәрүгә карата санитар-эпидемиологик таләпләр";
Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабреннән 1071 карары белән расланган Татарстан Республикасының шәһәр төзелешен проектлаштыру буенча Республика нормативлары;
Татарстан Республикасы Югары Ослан муниципаль районының шәһәр төзелеше проектлаштыруның җирле нормативлары.
6.3. Нормативларны әзерләгәндә исәпкә алынды:
авыл җирлегенең административ-территориаль бүленеше;
авыл җирлегенең социаль-демографик составы һәм халык тыгызлыгы;
табигать-климат шартлары;
Югары Ослан муниципаль районы һәм Яңа Рус Мәмәтхуҗасы авыл җирлегенең социаль-икътисадый үсеш программалары;
авыл җирлегенең социаль-икътисадый үсеше фаразы;
җирле үзидарә органнарының һәм кызыксынган затларның тәкъдимнәре

6.4. Нормативларның төп өлешендә авыл җирлеге халкының тәэмин ителешенең минималь рөхсәт ителгән минималь дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре һәм авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган кадәр үтемле булу дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре билгеләнгән җирле әһәмияттәге объектлар исемлеге Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.2 статьясындагы 4 өлешендә күрсәтелгән таләпләре, шулай ук нормативлар проектын эшләү буенча техник задание белән билгеләнгә.